

## **Preek ds. D. Vreugenhil (Kerst) 'Mozes, de verlosser en Christus, de Heiland'**

Ps. 98 : 1 en 2

Ps. 98 : 3, 4

Gez. 8 : 1 - 4

Ps. 68 : 2

Ps. 68 : 8

Lezen: Ex. 2 : 11 - 15 en Luc. 2 : 1 - 12

Tekst: Ex. 2 : 11a en Luc. 2 : 6, 7a, 10a, 11a

Gemeente van onze Here Jezus Christus,

Wat zijn wij toch bevoorrechte mensen. En weet u wel waarom? Omdat wij k erstfeest mogen vieren, het feest, waarop wij gedenken de geboorte van Christus. Dat is het eerste, waarmee de Here ons bevoorrecht. Maar vervolgens ook, dat de Here ons wil geven, dat wij dit feest mogen vieren in de k erk, in de gemeente van onze Here Jezus Christus. Want daar, in die gemeente, is Christus zelf, daar werkt Hij door zijn Heilige Geest.

Daar is de ambtelijke verkondiging van de geboorte van Christus; daar is de bron. En van daaruit stroomt blijdschap en vreugde ons hart binnen. De vreugde van het kerstfeest vindt immers haar oorsprong, niet in de gezelligheid van het huisgezin en ook niet in de feestelijkheid van de maaltijden. Ook niet in al die dingen, waarmee mensen het voor elkaar prettig en goed willen maken. Nee, al die dingen zijn er slechts een gevolg van.

Nee, gemeente, de eigenlijke bron van ons blij zijn en van onze vreugde, die leeft in ons hart, is dat er verkondigd wordt, dat er een Redder is voor mensen die uit zichzelf verlorenen zijn. Ja, dat er verzoening voor zondaren is, omdat de Zoon van God, mens geworden is. D e Verlosser is geboren. D at is de boodschap van het licht in een donkere wereld. Zo oud als onze jaartelling is, maar tegelijk zo sprankelend nieuw en actueel, zoals de ellende, de nood en de zonde elke dag opnieuw benauwend actueel zijn.

We gaan vanmiddag opnieuw het kerstfeest vieren op een plaats, waar dat het moeit kan, namelijk in een kerkdienst, waar de Here zelf ambtelijk aanwezig is.

*Mozes, de verlosser en Christus, de Heiland*

U wordt verkondigd, het feit en de betekenis van de geboorte van onze Verlosser tegen de achtergrond van wat in de Bijbel staat over Mozes, die inging in zijn middelaarsambt. In Exodus 2 : 11 en ook in Lucas 2 : 11 is sprake van een verlosser, een Heiland. Op het eerste gezicht is dat niet zo gemakkelijk te zien. In Exodus 2 wordt het verhaal verteld van Mozes en in Lucas 2 horen we de boodschap van de engel aan de herders, dat in Bethlehem de Heiland geboren is. Maar wanneer we de beginwoorden van Exodus 2 : 11 in het Hebreeuws lezen en horen, en ook hoe deze woorden in de Statenvertaling worden vertaald, dan ziet u direct de overeenkomst met het begin van het optreden van Mozes. In de Statenvertaling lezen we immers: "en het geschiedde in die dagen".

Precies z o begint ook in Lucas 2 het hoofdstuk van het kerstfeit. Daar lezen we ook: "en het geschiedde in die dagen". Die woorden betekenen, dat de Here iets bijzonders gaat doen, dat er iets nieuws gaat gebeuren. Iets dat van grote betekenis is voor het voortbestaan van de wereld en vooral voor de verlossing van mensen, die zonder dat nieuwe, voor eeuwig verloren zouden moeten gaan.

En het geschiedde in die dagen. Wat waren dat voor dagen? Wanneer we ons daarop bezinnen en nagaan, wat de bijbel daarover zegt, dan wordt onze verrassing nog veel groter. Die dagen uit Exodus 2 vertonen zo'n grote overeenkomst met die dagen uit Lucas 2. In het boek Exodus gaat het over de tijd van de Farao en over de grote verdrukking in Egypte. In Lucas 2 gaat het over de keizer van Rome, die het land, waar het volk van God woonde, in zijn macht had en zijn wil aan dat volk oplegde.

Het betreft in beide schriftgedeelten het volk van de God van het verbond. Het volk, waaraan de HERE zijn beloften gegeven had. Het volk, waaruit de Messias zou geboren worden. De Messias zou de vervulling zijn van wat in het paradijs, in de moederbelofte was toegezegd.

Er zou een kind geboren worden. Het zou Verlosser zijn en zou de kop van de slang vermorzelen. Later is door de HERE tegen Abram gezegd, dat die belofte voor hem en zijn nageslacht zou zijn.

En nog later profeteerde Jacob, dat één van zijn zonen, Juda, de vader, ja de stamvader mocht zijn van dat beloofde Kind. Maar dat geslacht, uit Jacob geboren, kwam in de ellende van de Egyptische slavernij. Daar werd een bevel uitgevaardigd door de machtige koning van Egypte, dat alle Israëlitische jongetjes moesten worden gedood. En in die dagen van grote ellende, werd Mozes geboren.

Broeders en zusters, jongens en meisjes, wat lijkt Exodus 2 dus veel op Lucas 2. Mozes, die de verlosser van Gods volk zou zijn, wordt geboren in grote donkerte en narigheid voor het volk van de Here. Evenals de tijd, waarin vele Eeuwen later het kind Jezus geboren werd. Het is door een groot wonder van Gods genade en Gods leiding, dat het kind Mozes in leven blijft. Zoals keizer Augustus ongewild en onbedoeld, door wat hij deed meehielp de profetie te vervullen, zo was dit ook het geval met de dochter van Farao. Ook zij werd door God, Die zorgt, dat al z'n beloften worden vervuld, ingeschakeld tot het behoud van Zijn volk in Egypte. God gebruikte ook haar, zodat de latere Verlosser zijn middelaarszaak kon volbrengen.

Mozes wordt opgevoed aan het hof van Egypte. Dat gaat niet buiten Gods voorzienig bestel om.

Hij zal ook les hebben gehad in leiderschap en strategie. En dan, dan komt dat machtige moment van onze tekst. En het geschiedde in die dagen, toen Mozes groot geworden was, dat hij uit ging tot zijn broeders en lette op hun dwangarbeid. In die dagen, dat de verdrukking doorgaat en het volk wordt geknecht met de zweep, deed Mozes zijn beslissende keus.

Als kind van een slavenvolk werd hij prins in het koninklijk paleis. Een rijke toekomst lag voor hem open. Maar wat deed hij? Hij zei de rijkdom van Egypte vaarwel en hij koos de zijde van het verdrukte volk. Toen hij veertig jaar geworden was, zoals Stefanus zegt in zijn rede voor het Sanhedrin, ging hij naar zijn broeders.

Zijn broeders. Wat een ontroerend woord op deze plek. De prins voelde zich blijkbaar een vreemde in het paleis. Hij voelde zich thuis bij die zwetende en opgejaagde dwangarbeiders. Zij zijn zijn broeders. Hij achtte nu het moment gekomen om partij te kiezen. Hij ging uit tot z'n broeders. Dat uitgaan is een middelaarsgang. Zou er nu een engel uit de hemel kunnen komen, om het te zeggen tegen de sjouwers en de zwoegers aan de Nijl: "zie, ik verkondig u grote blijdschap? Sta op uit uw ellende, gooi het slavenjuk van u af, want naar u is op weg uw grote verlosser, uw middelaar? De grote dag van uw verlossing is gekomen? Nee, die engel was er niet.

En het blijkt wel uit heel de gang van de geschiedenis, dat Mozes de echte Middelaar, het beloofde vrouwenzaad niet is. Er worden wel heerlijke dingen van hem gezegd in het Woord van God. In Hebreëën 11 wordt een prachtig getuigenis van hem gegeven. Zijn naam wordt genoemd in de rij van gelovigen, die hun taak mochten vervullen in de heilsgeschiedenis.

In Hebr. 11:24-26 wordt het volgende van hem gezegd: "Door het geloof heeft Mozes, volwassen geworden, geweigerd door te gaan voor een zoon van Farao's dochter, maar hij heeft liever met het volk Gods kwaad verdragen, dan tijdelijk van de zonde te genieten; en hij heeft de smaad van Christus groter rijkdom geacht dan de schatten van Egypte, want hij hield de blik gericht op de vergelding". Ook wordt Mozes genoemd als de man, die met Elia samen bij Christus geweest is op de berg van de verheerlijking (Luc. 9:28-36).

En ook in het boek Openbaring worden Mozes en het Lam in één adem genoemd als verlossers uit de greep van duivel en wereldmacht, die aan de verlostten het lied van de overwinning op de lippen leggen aan de oever van de glazen zee (Op. 15:2-4). Mozes mocht een grote plaats innemen in de heilsgeschiedenis van het volk van het verbond. Vanwege de geloofskeus, die hij deed en vanwege zijn uitgaan tot zijn broeders om te letten op hun dwangarbeid, mocht hij de verlosser worden van Gods volk.

Tot diep in zijn ziel werd hij geroerd en aangegrepen, toen hij de grote ellende zag, waarin het volk, dat Gods beloften droeg, zich bevond. Hij wordt zelfs in de brief aan de Galaten (hoofdstuk 3 : 19) genoemd met de mooie naam van middelaar. Wat de engel van Jezus zei, toen hij zijn boodschap van het kerstfeest aan de herders bracht: "u is geboren de Heiland", dat kan ook gezegd worden van Mozes. Hij is bij uitstek geweest de heiland van het oude testament.

Maar toch heeft deze Mozes in de verdere gang van zijn leven laten zien, dat hij dé Middelaar niet was.

Direct al toen hij uitging tot zijn broeders. Hij wilde verlosser zijn, maar hij had geen geduld om zijn tijd af te wachten. Hij sloeg er op los, toen de klok van Gods bevrijding nog niet geslagen had. Hij timmerde er op, toen God hem zijn programma nog niet gegeven had. Toen moest hij vluchten naar Midian, waar hij geduld moest leren. En later, veel later slóeg hij op de rots, zonder zich te storen aan de opdracht van zijn Zender met als gevolg, dat hij wel het volk van de HERE mocht uitvoeren uit het land van de verdrukking, maar zelf niet mocht binnengaan in het land van de belofte. We moeten alle volgende boeken van het oude testament door bladeren, voor we opnieuw die woorden tegenkomen. Ja, pas in het begin van het nieuwe testament komen we die woorden opnieuw tegen: "en het geschiedde in die dagen".

Maar dan stáán die woorden er ook. Dan gaat het gebeuren. Dan komt het wonder waarnaar alle eeuwen is uitgezien. Als er weer een farao van de verdrukking het volk van God overheerst. Als er weer dwanggeld moet worden betaald als belasting aan de bezetter. Als de mensen worden opgejaagd uit de plaats, waar ze wonen om zich te laten inschrijven in de plaats van hun voorgeslacht. Dan gaat er ook een Verlosser uit tot zijn broeders.

Dan is er ook Eén, Die de rijkdom bij zijn Vader verlaat om arm te worden om onzentwil, of, zoals Paulus in Filippenzen 2:5-7 schrijft: "Christus Jezus, Die, in de gestalte Gods zijnde, het Gode gelijk zijn niet als een roof heeft geacht, maar zichzelf ontledigd heeft en de gestalte van een dienstknecht heeft aangenomen en de mensen gelijk geworden is". Hier is de andere Mozes, de Meerdere van Mozes.

Hij gaat tot zijn broeders uit niet op zijn eigen tijd, maar in de volheid van de tijd. Op de tijd van zijn God, Die een God van verlossing is. Wat in Lucas 2 wordt verteld, zien we gelijke

trekken met wat in Exodus 2 wordt geopenbaard. Dat is ook geen wonder, omdat de Heilige Schrift immers één Auteur heeft, namelijk de Geest van God.

Maar toch gemeente, het gaat zo anders, zo goddelijk, zo ontroerend heerlijk. Want als de Verlosser uitgaat tot zijn volk om het te redden, dan gaat Hij in in al zijn benauwdheden en ellendigheden. Dan vernedert Hij, de Zoon van God zich, zo diep als het maar kan en als naar het goddelijk raadsplan moet. In de kerstnacht komt er niet een mens, die volwassen geworden is, naar zijn broeders om hun dwangarbeid te bezien. Nee, dan is daar een Kind, dat wordt neergelegd in een kribbe.

Hoor, daar zijn die woorden weer: "en het geschiedde". Nú, op het moment, dat de Messiaanse beloften in vervulling gaan, klinkt het: "En het geschiedde". God laat iets nieuws werken, iets zo nieuw als nooit eerder is gezien. En dan is niet dit het nieuwe, dat er een kind wordt geboren, hoe een groot wonder dat ook altijd weer is als een schepping van Gods hand. Nee, maar dan is dit het nieuwe, het ongelofelijke, dat de schepping van alle dingen nog te boven gaat, namelijk dat het de Zoon van God is, Die als kind zich laat geboren worden. God werd mens.

En het geschiedde, toen zij daar waren, in Bethlehem, de stad van de profetie dat de dagen vervuld werden, dat zij baren zou en zij baarde haar eerstgeboren zoon. Zij, dat waren Jozef en Maria, die de reis van Nazareth naar Bethlehem moeizaam hadden volbracht. In enkele eenvoudige woorden wordt hier het grote wonder van de eeuwen beschreven. Onze gedachten worden teruggeleid naar Exodus 2. Wanneer we de omstandigheden gaan vergelijken, waaronder de oudtestamentische verlosser geboren werd met die, waaronder Christus werd geboren, dan zijn er treffende overeenkomsten.

Bij beiden hangen de wolken laag, de wolken van donkerheid en verdrukking voor het volk van de Here. Voor het jongetje Mozes is geen plaats in de wereld. Het dreigende zwaard van de Farao gunt aan geen Israëlitisch jongetje het leven. Zodra het eerste huilen is gehoord, moet het leven worden weggenomen. Want dat volk, dat gehate volk van God moet worden uitgeroeid van de aarde, zoals je lastige vliegen van je afslaat en verdelgt.

Voor het Kind Jezus is geen plaats in de herberg. Romeinen hebben het volk van God van zijn zelfstandigheid beroofd en dwingen een zwangere vrouw haar huis te verlaten. En dat volk zelf heeft de Schriften dicht gedaan en heeft voor een groot deel de verwachting van de Messias opgegeven. Dagen van duisternis, dagen van ondergang.

En het geschiedde in die dagen, dat de dagen van Maria vervuld werden, dat zij baren zou en zij baarde haar eerstgeboren zoon. Maar we mogen ook weten, dat die dagen tegelijkertijd waren de dagen van de volheid van de tijden van God. Mozes werd precies op tijd geboren. Toen de pas geboren jongetjes menselijk gezien geen kans meer hadden, deed de Here Mozes geboren worden om langs wonderlijke weg op te groeien tot de verlosser van Zijn volk. Toen het uitverkoren volk praktisch geen kansen meer had voor zijn bestaan; toen de hoop, dat de Messias komen zou, nagenoeg geheel was opgegeven; toen de leiders waren gaan uitkijken naar een andere verlosser, dan die van de profetie, toen deed God de hemelpoort open. Tóen gaf Hij zijn Zoon als de goddelijke Verlosser aan een wereld, verloren in schuld, aan Zijn volk, dat het niet verdiende. Tóen baarde Maria haar eerstgeboren zoon.

Wat maken wij ons vaak veel zorgen over wat er in de wereld gebeurt. Er wordt gezegd, dat er nodig maatregelen moeten worden genomen om de geboorte van kinderen tegen te gaan. De aarde heeft er straks geen plaats meer voor, zegt men dan. Maar Mozes is juist geboren in een tijd, dat het bijna onmogelijk scheen, dat er nog één jongen zou blijven leven.

Niet dat er zoveel mensen zijn, betekent de ondergang van de wereld, maar dat er zoveel mensen zijn, die gebroken hebben met de dienst van de Here. Niet de pil en de abortus maken het leven op deze aarde gelukkig en helpen een onderontwikkeld land op de been. Nee, maar het leren doen, in alle omstandigheden, van de wil van God, dat is de redding van een land en van een volk.

Wij maken ons wel eens zorgen over de moeiten in de kerk. Ook over steeds maar weer strijd en over een teruglopen van het aantal zielen. Ook over het weg gedrongen worden als een aparte groep, van hen die nog vast houden aan de hele Bijbel en trouw de geboden van God willen volbrengen. Wat moet er van de kerk terecht komen, zuchten we dan. Moeten we dan toch maar niet wat water in de wijn doen van het gehoorzame dienen van de Here? Maar, gemeente, we moeten niet twifelen aan de almacht van God.

Waar waren de gelovigen in de dagen van Christus' geboorte? En we kunnen ook gerust vragen, waar toen de kerk eigenlijk nog was? Je moest ze echt zoeken, de mensen, die nog verwachtten, die nog sméékten of God de Messias geven zou. Je moest ze echt zoeken, de mensen, die de Schriften nog geloofden, ja alles, wat die van Hem profeteerden. Maar toen kwám Jezus. Toen werden de beloften vervuld. Toen gebeurde het wonder van de eeuwen, maar zó, dat het niet werd gezien. Niet boven Jeruzalems tempel ging de hemel open. Niet de schriftgeleerden werden wakker geroepen uit hun slaap. Niet de Farizeeën hebben gezichten gezien. Zij hadden naar hun weten weer erg hun best gedaan om God de hele dag te laten zien, hoe goed ze wel waren.

Nee, gemeente, maar het hemellicht ging schijnen boven de velden van Efratha. Aan herders, die in de nacht de wacht hielden over hun kudde, verscheen een engel van God. Zij, die door mensen niet geacht werden, werden door God ingeschakeld. De Here gaat altijd weer zijn eigen weg. Hij zoekt harten, die naar Hem openstaan. Hij zoekt mensen, die volhardend bidden.

Hij komt tot hen, die van zichzelf niets meer verwachten, die in zichzelf steeds weer worden teleurgesteld, om ze op te beuren en te troosten en nabij te zijn. Zie, dat licht! Hoor, die stem! U is heden de Heiland geboren! Letterlijk zei die engel het zo: Geboren is, voor u, heden, de Heiland! Het is net, of hij bij die herders de spanning er nog even in wil houden. Er is wat moois gebeurd! En wat is er gebeurd?

De herders kijken uit hun vrees op. Wat dan? En dan komt het. Geboren is. . . Het gaat dus over een kind. Voor u . . . Voor hen, die herders? Wat hebben zij nu met een kind te maken? Heden . . . Deze nacht dus. Zij zijn dus wel de eersten, die het horen. En dan komt het. Wie is dat kind? En wat is dat voor een kind? Daar klinkt de naam: Heiland! Verlosser! Redder! Dat is het evangelie. Dat is de blijde boodschap van kerst! De Heiland is geboren! Voor u!

Niet maar een verlosser, een heiland. Niet een andere Mozes. Nee, maar de meerdere dan Mozes. Hij, van wie de naam is Heiland! Van wie zijn werk op gaat in het verlosser-zijn. De profetieën zijn vervuld. Hij is het, van Wie Mozes ook heeft geprofeteerd, dat God Hem verwekken zou. Hij kwam niet maar om één vólk redden uit slavernij, zoals Mozes. Nee, Hij is de Heiland van de wéreld. Hij komt verlossen van de zonde. De zonde is de oorzaak van alle donkerheid, van alle ellende, van alle smart. De zonde heeft ons leven in haar greep. Het leven van de kinderen, het leven van de kerkjeugd, die zo vaak doen wat niet mag. Het leven van ons allemaal. Want wij doen allemaal steeds weer, wat tegen Gods wil in gaat. Wat zeggen wij vaak veel, wat we beter niet hadden kunnen zeggen. Hoe slecht is ons denken vaak en hoe schuldig zijn we in onze daden. Maar de engel verkondigde het en ook

vandaag, op dit kerstfeest wordt het verkondigd: de Heiland is geboren, voor u!  
Voor u, broeders en zusters! Voor jullie, jongens en meisjes!

De Here Jezus had niet alleen aandacht voor de grote mensen met hun problemen en hun moeilijke vragen. Nee, Hij zegende ook de kleinen. Toen de discipelen dachten, dat er belangrijker dingen waren. Ja, de Here stelde de kinderen zelfs ten voorbeeld aan de volwassenen. Hebben jullie de Here Jezus lief, jongens, meisjes? Bidden jullie steeds tot Hem? Vertellen jullie aan Hem elke dag, dat je verkeerd hebt gedaan en vragen jullie Hem om vergeving? Hij wil vergeven! En ben je Hem dan ook heel dankbaar en maakt ons dat allemaal dan ook heel blij?!

Daarvoor is Hij immers geboren als een Kind in Bethlehem, om zonden te vergeven en zalig te maken en blijdschap te geven, om tranen te drogen en weer te doen zingen, liederen tot Zijn lof. Hoort u allemaal de prediking van het kerstfeest: de Heiland is geboren voor u!? Mozes kon alleen maar uitleiden uit het Egypte van de slavernij en zélf kwam hij niet in het beloofde land.

Maar de meerdere dan Mozes komt u, broeders en zusters, uitleiden uit het diensthuis van de zonde. Hij geeft maar niet een hemel op aarde, nee, Hij leidt ons heen naar de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. Hier kan het donker zijn, voor de kerk, voor de kinderen van God. Hier is het strijden tot het uur van onze dood. Hier is de verleiding en de verzoeking, want de duivel gaat hier rond, grimmig, verbeter, omdat hij weet, dat zijn tijd nog maar kort is. Hier vallen ook wij telkens weer in zonde, groot is onze schuld tegen de Here, onze God.

Maar zie, Ik verkondig u grote blijdschap: de Heiland is geboren. Hij verlost en Hij redt. Hij hoort ons gebed. Hij wekt door zijn Geest zondekennis en dat we onze zonden belijden. Hij is de Verlosser, Die ook zijn reddingswerk afmaakt. Hij ruikt ons los uit de macht van de grote farao van de verdrukking, de duivel zelf. Hij gaat met ons mee door de woestijn, waar we als pelgrims verder gaan. En precies op tijd, als de klokken van God twaalf uur slaan, verschijnt Hij op de wolken van de hemel, om op het vervulde kerstfeest te oordelen de levenden en de doden. Daarheen mogen we op weg zijn, gemeente. Geloof dan op dit kerstfeest in de grote Redder Christus, die om u te redden de hemel verliet.

En ik mag u prediken als de zekerheid van kerstfeest: Hij immers wil of zal nooit onze hoop beschamen. Christus zij eeuwig lof en ik zeg: Amen!

Amen.